

Viggo Sten Møller (red.): *Amalienborg*. (Rhodos, 1973). 228 s., 89 ill.

Den omfattende litteratur om Amalienborg og Frederiksstaden, der hidtil er blevet publiceret, får med denne udgivelse et yderligere supplement. I forhold til de eksisterende arbejder om emnet markerer den aktuelle udgivelse sig primært med sin resumeerende funktion. Væsentlige nye resultater og perspektiver er der egentlig ikke tale om, vægten er først og fremmest lagt på den samlende præsentation af Amalienborg såvel eksteriør- som interiørmæssigt.

Denne præsentation tager i teksten form af den hermeneutisk-indfølede fremvisning, og i det omfattende billedmateriale er der såvel gengivelser af oprindelige udkast og tegninger som nutidige fotografier, hvor hovedfotografen, Ole Woldbye, har leveret et bidrag af høj kvalitet. Bogen, der kan rubriceres som et »eksklusivt pragtværk«, skal også præsentere Amalienborg over for udlandet: hver af de syv artikler er oversat i deres fulde længde til fransk. Forfatterne til de enkelte bidrag er foruden redaktøren Christian Elling, Emma Salling, Peter Koch, Bjarne Jørnæs, Bente Skovgård og Meir Stein.

Lars Dybdahl

E. Sloth Arentzen, Kjeld de Fine Licht, Einar Andersen: *Kirker og bygninger fra Geodætisk Instituts arkiv*. (Geodætisk Instituts forlag, 1974). 231 s., 188 ill. Publikationen, den anden i serien af Geodætisk Instituts historiske bøger, er et kildeskift, der i kommenteret form gengiver tegninger fra institut-

tets historiske arkiv. Der er tale om 57 farvereproduktioner og 131 tegninger i sort-hvid, først og fremmest af danske kirker og herregårde. Udvalget, der spænder fra 1859 til århundredet ud, er fra de protokoller, som i denne periode udformedes i forbindelse med landsnivelementet, hvor kortfremstillingen blev varetaget af den topografiske afdeling under generalstaben. De gengivne protokolillustrationer viser bygninger, der tjente som faste punkter i nivelementet, hvis praktiske korttegningsarbejde udførtes af det særligt uddannede guidekorps. I den udstrækning, det har været muligt, er ophavsmændene til de udvalgte tegninger markeret med få biografiske oplysninger bag i bogen, der er inddelt geografisk efter landsdele.

Lars Dybdahl

P. W. Becker og S. H. Petersen: *Dansk Atlas*. Udkommet 1831–35. Genudgivet med en efterskrift af John Erichsen. (Lokalhistorisk Afdeling, København, 1974). 65 + 48 + 62 (plancher) + XVIII s.

Ophavsmanden til Dansk Atlas var kobberstikkeren S. H. Petersen. Denne var omkring 1830 som så ofte før i økonomiske vanskeligheder og forsøgte da at skaffe sig offentlig støtte til en »Trap« i fire bind, der med tekstark og løse illustrationer skulle udsendes successivt. Petersen fik sin støtte – fra Fonden ad usus publicos – og udsendelsen begyndte 1831. Den forløb imidlertid uregelmæssigt, dispositionen ændredes flere gange, og prisen steg. Efter fire års forløb måtte man standse, og de oprindelig

mere end 400 abonnenter fik kun 113 sider tekst og en række billeder, dels bygningsopstalter fra hovedstaden, dels prospekter og landskaber fra hovedstaden, Helsingør, Frederiksborg og Fredensborg samt Roskilde og omegn. Endelig var der en del bygnings- og landskabstegninger fra Fyn og Jylland; men disse var uden tekst. Denne var oprindeligt planlagt lavet af boghandler J. Riise; men da Riise allerede inden udgivelsens påbegyndelse trak sig tilbage fra projektet, trådte i hans sted teologen P. W. Becker, der havde historisk-topografiske interesser.

Når denne torso af et værk i dag har interesse, og måske særlig lokal-historisk interesse, skyldes det mindre teksten, der bortset fra en selvstændig skildring af Øresundstolden

kun bygger på trykte kilder, end billeder. De gengiver det genopbyggede København efter Christiansborgs brand 1794, bybranden året efter og bombardementet 1807, og endelig herfra og fra provinsen bygninger og landskaber, der er forsvundet, og af hvilke der kun findes få eller ingen billeder.

Værkets historie og dets forbilleder fortæller John Erichsen om i efterskriften. Han gør her også kort rede for Beckers indsats, men tager sig i øvrigt særligt af Petersen og hans forhold til illustrationerne. Af det sidste bliver man klar over, at man skal være varsom med at afgøre paterniteten til billeder i større værker – selv om disse billeder på titelbladet tilskrives en bestemt kunstner.

Finn H. Lauridsen